

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. ความสำคัญของการวิจัยต่อการศึกษาพยาบาล
2. บทบาทของอาจารย์พยาบาล
3. บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล
4. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับบทบาทการวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของการวิจัยต่อการศึกษาพยาบาล

เมื่อพิจารณาภารกิจหลักของสถาบันการศึกษาพยาบาลทั้ง 4 ประการคือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การที่สถาบันการศึกษาพยาบาลเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย ทำให้บทบาทเดิมของสถาบันการศึกษาพยาบาล แต่ก่อนที่เน้นการสอนเป็นส่วนใหญ่ ได้ขยายบทบาทเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะ การค้นคว้าแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ให้กับสังคม ดังที่ Rudolph (1962) ได้กล่าวไว้ว่างานวิจัยควรเป็นงานที่สำคัญที่สุดของอาจารย์พยาบาล ถ้าไม่มีงานวิจัยแล้ว ความรู้ที่มีอยู่ย่อมจะไม่เพียงพอและในที่สุดเราจะกลายเป็นคนล้าสมัยไปได้ งานวิจัยจึงเป็นงานที่เสาะแสวงหาความรู้ให้กับสังคมที่ต้องการความเจริญก้าวหน้า อาจารย์ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลสำคัญในสถาบันการศึกษาพยาบาล ควรจะให้ความสำคัญต่องานวิจัยอย่างจริงจัง ภาระหน้าที่ของอาจารย์อย่างน้อยที่สุดจะต้องมี 2 ประการคือ การสอนเพื่อดำรงรักษาความรู้และการวิจัย เพื่อค้นคว้าทดลองหาความรู้ใหม่ เพราะในสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากมาย มีการค้นคว้าวิจัย เสาะหาวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน จึงต้องมีการนำสิ่งที่วิจัยหรือความรู้ใหม่ ๆ มาสอนเพิ่มเติม

การวิจัยจะช่วยให้มีการปรับปรุงการสอนต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้นทั้งทางด้านปฏิบัติ หลักการ ตลอดจนความเป็นจริงในปัจจุบัน (วิจิตร อาวะกุล, 2527)

จะเห็นว่าการวิจัยเป็นประโยชน์มากและจำเป็นสำหรับการศึกษายาบาล เพราะจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพของการศึกษายาบาล ดังต่อไปนี้

1. การแสวงหาความรู้ใหม่ เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในวิชาชีพยาบาลให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยผ่านกระบวนการวิจัยที่จะมุ่งไปสู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของการพยาบาล ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ความรู้ที่ใช้อยู่ในทางการพยาบาลนั้นได้มาจากศาสตร์อื่นเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเราจึงควรที่จะทดสอบดูว่าความรู้เหล่านั้นเหมาะสมสำหรับวิชาชีพยาบาลเพียงใด เพื่อนามาสร้างพื้นฐานความรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิชาชีพยิ่งขึ้นอีก ความเข้าใจในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานตามความสนใจส่วนบุคคลนับเป็นการเสริมการผลิตบัณฑิตและบริการวิชาการ

2. พัฒนาการศึกษายาบาล การที่จะเป็นวิชาชีพได้นั้นต้องมีองค์ความรู้เป็นของตนเอง รวมทั้งมีขอบเขตของวิชาชีพที่ชัดเจนอีกด้วย การที่จะมีองค์ความรู้เป็นของตนเอง และมีขอบเขตของวิชาชีพแน่นอนนั้น ต้องอาศัยทฤษฎีและการที่จะทราบว่าทฤษฎีเหล่านั้นสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมหรือไม่ ก็ต้องมีการทดสอบโดยการวิจัยเสียก่อน และในระบบการศึกษาปัจจุบันนี้จะต้องเกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากการทำวิจัยนั้นจัดว่าเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าสถาบันการศึกษายาบาลหลายสถาบันได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการวิจัย ตลอดจนเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัย โดยจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิจัยตั้งแต่ในระดับปริญญาตรี เพื่อให้ยาบาลที่จบออกมามีความสามารถและภูมิปัญญาที่จะเป็นผู้ร่วมทำวิจัยหรือทำวิจัยเป็นหมู่คณะ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรคองค์ความรู้และพัฒนาวิชาชีพต่อไป

3. การแก้ปัญหาทางด้านการศึกษายาบาล เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การทำงานนั้น ย่อมมีข้อบกพร่องหรือมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนแบบต่าง ๆ การประเมินผลการศึกษา หรือการประเมินผลหลักสูตร เป็นต้น อาจารย์เป็นผู้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ดี ดังนั้นอาจารย์ควรที่จะศึกษาปัญหาของตนเองเพื่อที่จะนำไปแก้ไขและพัฒนา ซึ่งการพัฒนาย่อมทำให้คุณภาพของงานดีขึ้น และมีประโยชน์อย่างแน่นอน คือการทำวิจัย ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการทำงานให้เกิดความคล่องตัว โดยที่

บุคลากรในหน่วยงานจะต้องเข้าใจระบบงานเป็นอย่างดี นอกจากนี้จะต้องมีใจกว้าง ยอมรับความเป็นจริง พร้อมทั้งจะปรับปรุงและพัฒนางานของตนให้ก้าวหน้าต่อไป

4. พัฒนาศักยภาพให้อาจารย์พยาบาล เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การวิจัยนั้นเป็นทั้งกระบวนการและผลผลิต เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งต้องมีการกระทำอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน มีเป้าหมาย มีการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง มิใช่เป็นเพียงแต่การนึกคิดหรือเพื่อฝัน จะต้องทดสอบได้ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมอีกด้วย ดังนั้นการเกี่ยวข้องกับงานวิจัยจะช่วยให้บุคคลนั้น รู้จักคิดอย่างมีระบบ มีเหตุผลรู้จักไตร่ตรอง พิจารณาสິงต่าง ๆ ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ หรือด่วนสรุปเรื่องราวต่าง ๆ โดยไม่ใคร่ครวญหรือหาเหตุผลมาสนับสนุนเสียก่อน รู้จักได้แย้งอย่างมีเหตุผล ใจกว้าง ยอมรับคำติชม หนักแน่น อดทน รู้จักควบคุมอารมณ์ จนเกิดเป็นความเคยชิน จนกลายเป็นนิสัย เป็นการวางรากฐานให้มีการตัดสินใจที่ดี เป็นผู้รู้จักควบคุมตนเอง และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผลงานวิจัยยังสามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางด้านส่วนตัวอีกด้วย คือ การใช้ในการขอเพิ่มวิทยฐานะให้แก่ตนเอง เช่น ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ชำนาญการสาขาต่าง ๆ (พูนศรีพัฒนพงษ์, 2537)

บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์พยาบาล

วิทยาลัยพยาบาลจัดเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์พยาบาลไว้เช่นเดียวกับบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทั่ว ๆ ไป บทบาทของอาจารย์พยาบาลย่อมเป็นไปตามเงื่อนไขและอำนาจหน้าที่ที่พึงกระทำ เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถาบันนั้น ๆ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์และหน้าที่ของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้

รังสรรค์ ธาระพรพันธ์ (2523) ได้จำแนกภาระงานของอาจารย์ออกเป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ งานสอน งานนักศึกษาสัมพันธ์ งานวิชาการ งานบริการสังคม และงานบริหารและธุรการ

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2533) ได้กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไว้ 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

รังสิณี พูนเพิ่ม (2535) ได้กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์พยาบาลไว้ดังนี้

1. เป็นผู้สอน ให้นักศึกษาเป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพพยาบาล
2. เป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษา เป็นผู้มีคุณธรรม เป็นตัวอย่างของครูและพยาบาลวิชาชีพที่ดี
3. เป็นนักวิชาการ ต้องหมั่นหาความรู้ให้กว้างขวาง และทันสมัยอยู่เสมอ
4. เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติและเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาวัฒนธรรมของชาติ
5. เป็นผู้มีส่วนผสมสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงาน
6. เป็นผู้นิเทศ ผู้ประเมินผล ต้องมีความรู้และความเข้าใจในการประเมินผลเป็นอย่างดี
7. เป็นนักวิจัยและผลิตรายการทางการพยาบาล ทางการเรียนการสอน เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการเรียนการสอน รวมทั้งให้การพยาบาลผู้ป่วย เพื่อพัฒนาการพยาบาลให้มีคุณภาพดีต่อไป
8. เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษาและการพยาบาล และในทุกอย่างที่ครูพยาบาลสามารถให้บริการได้

กองงานวิทยาลัยพยาบาล (2531 ซึ่งปัจจุบันได้ยกฐานะเป็นสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขไว้ดังนี้

1. ให้นักศึกษาและจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพ
2. ทำการค้นคว้าและวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ
3. บริการวิชาการพยาบาลแก่สังคม
4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
5. ถ่ายทอดทัศนคติที่ดี บลุกฝังจริยธรรมวิชาชีพและการเป็นพลเมืองดี
6. เผยแพร่และแนะแนวการศึกษาพยาบาลแก่ประชาชนทั่วไป

อาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลจึงต้องมีบทบาททั้ง 6 ประการ ตามที่วิทยาลัยพยาบาลได้กำหนดไว้ ในขณะที่ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงรายละเอียดบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

ส่วนใหญ่ของอาจารย์พยาบาลมักจะเป็นพยาบาลมาก่อน จึงผ่านบทบาททางการศึกษา และผู้ปฏิบัติการพยาบาลมาแล้ว ส่วนพยาบาลที่จบปริญญาโทหรือผู้ที่ผ่านการอบรมพยาบาล เฉพาะทางคลินิก ถึงแม้จะไม่ใช่ผู้สอนหรือผู้วิจัยก็ตามแต่มีประสบการณ์ในคลินิก จะทำหน้าที่ สอนการปฏิบัติงานให้กับนักศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาล เพื่อเตรียมตัวเป็นนักการศึกษา อาจารย์ที่สอนทั้งในห้องเรียน และในคลินิกจะต้องดำเนินการบทบาทผู้ปฏิบัติการพยาบาล สอน บริการ และวิจัย (Nieswiadomy, 1984; Davis & Williams, 1985) และ Simpson (1990) กล่าวว่า บทบาทที่สำคัญของอาจารย์พยาบาลคือการสอนและการวิจัย ซึ่งในปัจจุบันนี้พบว่างานวิจัยเป็นงานที่สำคัญมาก เพราะอาจารย์พยาบาลที่ดีต้องมีการค้นคว้า สืบสวนสอบสวน และมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าทาง วิชาการ เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ซึ่ง Polit and Hungler (1983) ได้ กล่าวว่า อาจารย์พยาบาลจะต้องสร้างสรรค์งานวิจัย เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาเนื้อหา วิชาพัฒนาวิธีการสอนใหม่ ๆ และเป็นตัวอย่างในการนำการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ในวิชาชีพ การวิจัยเป็นสาเหตุให้อาจารย์พยาบาลสอนสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากหลักสูตร และบ่อยครั้งที่อาจารย์พยาบาลสอดแทรกสิ่งที่ค้นพบได้จากการวิจัย เข้าไปในหลักสูตร

จากการศึกษาบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีผู้จัดกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล (2534) บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้

1. เป็นผู้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย
2. เป็นผู้ทำวิจัยด้วยตนเอง
3. เป็นผู้นำผลงานวิจัยมาใช้

จรัส สุวรรณเวลา และคณะ (2534) ได้แบ่งบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย
2. เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

3. เป็นผู้เผยแพร่ผลงานวิจัยและนำผลงานวิจัยไปใช้

ปาริชาติ ตามไท (2535) ได้แบ่งบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลไว้ดังนี้

1. เป็นผู้วิจัยเอง (Researcher)
2. เป็นผู้ใช้ผลงานวิจัย (Consumer)
3. เป็นผู้รวบรวมข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูล (Collector หรือ Subject)

Burns & Grove (1993) ได้แบ่งบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลไว้ดังนี้

1. เป็นผู้วิจัยในรูปแบบต่าง ๆ
2. เป็นผู้ร่วมมือในการวิจัย
3. เป็นผู้นำผลงานวิจัยมาใช้

Mason (1987) ได้แบ่งบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้ดังนี้

1. เป็นผู้ทําวิจัย
2. เป็นผู้เผยแพร่งานวิจัย
3. เป็นผู้นำผลงานวิจัยมาใช้

กล่าวโดยสรุปแล้ว บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลประกอบด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. บทบาทผู้ให้ความร่วมมือในการวิจัย
2. บทบาทผู้ปฏิบัติการวิจัย
3. บทบาทผู้เผยแพร่ผลงานวิจัย
4. บทบาทผู้นำผลการวิจัยมาใช้

บทบาทผู้ให้ความร่วมมือในการวิจัย

การให้ความร่วมมือในการวิจัย เป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อวงการวิจัยทางการศึกษาพยาบาล อาจเป็นการร่วมมือกับองค์กรภายในหรือองค์กรอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศ การให้คำปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษาในการทําวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการให้ความร่วมมือในการเป็นที่ปรึกษาในการทําวิจัยกับบุคคลต่าง ๆ ด้วย มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการวิจัย เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความรู้หรือแง่คิดต่าง ๆ เช่น การนำไปทําการวิจัยเพิ่มเติม บทบาทของอาจารย์ยังสามารถให้ความร่วมมือในการค้นหาปัญหาและจัดเก็บ

รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูล ติดต่อบริษัทและประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ติดตามประเมินผลงาน ตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในงานแต่ละเรื่องสำเร็จไปได้ด้วยดี (Barnett, 1990) ส่วน จรัส สุวรรณเวลา (2534) ได้กล่าวถึงบทบาทการให้ความร่วมมือในการวิจัยนั้น รวมถึงการให้ความร่วมมือในการจัดบริการระบบข้อมูลเพื่อการวิจัย ห้องสมุดมีการจัดซื้อหนังสือเพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัย หรือการให้บริการภายในห้องสมุด ศูนย์บริการต่าง ๆ เช่น ศูนย์เครื่องมือ คอมพิวเตอร์ จะต้องได้รับการสนับสนุนให้อยู่ในรูปที่จะตอบสนองความจำเป็นด้านการวิจัยได้ และให้ความสำคัญต่อการวิจัยในระดับสูง โดยจัดสรรทรัพยากรให้มากขึ้น

บทบาทผู้ให้ความร่วมมือในการวิจัย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน ชาติยากรรณสูต และวิชัย รูปชาติ (2531) ได้ให้รายละเอียดดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัย เป็นผู้ช่วยนักวิจัย ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และให้คำแนะนำทางด้านสถิติ
2. ให้ความร่วมมือในการจัดหาทุนวิจัยทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน มีบทบาทในการกำหนดวงเงินงบประมาณ กำหนดหัวข้อและขอบข่ายของเรื่องที่ทำการวิจัย กำหนดวิธีการหรือรายละเอียดในเรื่องที่ทำการวิจัย
3. เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานหรือตัวผู้ให้ข้อมูลเอง อาจให้ข้อมูลในรูปเอกสาร ตลอดจนข้อเท็จจริงและความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ หรือเป็นผู้ที่ถูกสังเกต เพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งนับว่ามี ความสำคัญโดยตรงต่อผลของการวิจัย
4. เป็นผู้ประสานงานและให้คำแนะนำช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับผู้วิจัย เช่น การให้คำแนะนำและช่วยเหลือในขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย การประสานงานกับบรรณารักษ์ห้องสมุดในการค้นคว้าหาเอกสาร ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอข้อมูลต่าง ๆ มาทำวิจัย ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

นอกจากนี้บทบาทการให้ความร่วมมือในการวิจัยของอาจารย์ จรัส สุวรรณเวลา (2534) กล่าวว่า ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยที่ส่งเสริมการสอน โดยจัดให้มีแกนนำในกลุ่มต่าง ๆ ของอาจารย์ และเสริมสร้างให้เกิดมวลพลัง (Critical mass) พอที่เป็นแรงผลักดันให้มีการวิจัยขึ้น เช่น การจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการวิจัยที่มีการรวมนักวิจัยมา

ทำงานร่วมกันในเทคนิคเฉพาะ ร่วมจัดประชุมวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัย เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศ การแลกเปลี่ยนความคิดและวิพากษ์วิจารณ์วิชาการในทางสร้างสรรค์ และร่วมคัดเลือกผลงานวิจัยที่ดีหรือที่ได้รางวัลมาพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ

บทบาทผู้ปฏิบัติการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยทางการพยาบาลของอาจารย์ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติการพยาบาล โดยริเริ่มและส่งเสริมการทาวิจัยจากปัญหาที่พบจากการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม เพื่อประเมินและปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานด้วยวิธีการทาวิจัยทางการพยาบาล (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, 2534) ปัจจุบันถือว่าการสอนกับการวิจัยต้องทำควบคู่กันไป ซึ่งการวิจัยทำให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำผลแห่งการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตร วางแผนการจัดการดำเนินการและประยุกต์ผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาทางการศึกษาพยาบาล (Allen, 1988)

ในการทำงานทุกทีมักจะมีปัญหาหรือข้อสงสัยที่อยากรู้ถึงความเป็นไปได้ บางครั้งก็จะใช้วิธีลองปฏิบัติไปเรื่อย ๆ ซึ่งมักจะให้คำตอบไม่ถูกแม่นยำเสมอไป จึงไม่สามารถนำความรู้เหล่านี้มาใช้ได้อย่างมั่นใจ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการวิจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และเมื่อหาแนวทางในการทาวิจัยได้แล้ว ก็ลงมือปฏิบัติในการทาวิจัยนั้น อาจเป็นผู้ทาวิจัยเอง หรือการทาวิจัยเป็นหมู่คณะ ซึ่งมีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้ (Burns & Grove, 1993)

1. การกำหนดปัญหา ก่อนจะลงมือทำสิ่งใด นักวิจัยควรมีแนวคิดในเรื่องที่ตนสนใจ โดยมากมักจะเริ่มต้นในงานที่ตนกำลังทำอยู่ หรือในสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ หรืออีกกรณีหนึ่งก็คือ มีปัญหาและอุปสรรครวมทั้งข้อขัดแย้งในการปฏิบัติงาน มักเป็นที่มาของความสนใจที่จะนำหัวข้อนั้นมาศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ โปศาล หวังพานิช (2530) ที่ได้ให้เกณฑ์ในการเลือกปัญหาเพื่อการวิจัยว่า ต้องเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยมีความสนใจ ตรงกับความสามารถของตนเองเหมาะสมกับงบประมาณ เป็นเรื่องที่มีคุณค่าทันสมัย

2. กำหนดกรอบทฤษฎี หลังจากกำหนดปัญหาของการวิจัยแล้ว มีการทบทวนวรรณกรรมในความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนสนใจจะช่วยให้ผู้วิจัยมองเห็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยได้ชัดเจน แล้วจะเกิดแนวคิดที่จะกำหนดกรอบทฤษฎีในการวิจัยเรื่องนั้นๆ ในการปฏิบัติการวิจัยครั้งหนึ่ง ๆ มักเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบทฤษฎีเดิมและการนำไปสู่การ

ตั้งทฤษฎีใหม่ การวิจัยแต่ละครั้งต้องมีการกำหนดกรอบทฤษฎีขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะได้มีคำอธิบาย เมื่อผลการวิจัยเป็นไปตามความคาดหมายหรือตรงกันข้าม

3. การเลือกแบบการวิจัย ปัญหาการวิจัยเรื่องหนึ่งอาจเลือกแบบการวิจัยได้หลายแบบ แต่จะมีแบบการวิจัยเพียงบางแบบที่เหมาะสมสำหรับปัญหาวิจัยเรื่องนั้น ซึ่งจะเป็นแบบวิจัยชนิดใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการศึกษาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แบบการวิจัยเป็นแผนการกว้าง ๆ ที่ระบุถึงวิธีการที่จะได้มาซึ่งคำตอบของปัญหาวิจัย และแผนการในการควบคุมตัวแปรในการวิจัยทั้งหมด

4. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรที่จะนำมาศึกษา การกำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไม่ควรให้ใหญ่เกินไป เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองมาก แต่ถ้าเล็กเกินไป การนำผลไปใช้ก็มีขอบเขตจำกัด ดังนั้นจึงต้องเลือกให้เหมาะสมและต้องการระบุกลุ่มตัวอย่างให้ชัดเจน ส่วนวิธีการเลือกตัวอย่างมีหลายชนิด การออกแบบการเลือกตัวอย่างต้องระบุถึงขั้นตอนที่จะได้ตัวอย่างมาโดยละเอียด

5. การเตรียมเครื่องมือในการวิจัย เครื่องมือวัดก็มีหลายประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การใช้การสังเกตซึ่งต้องมีแบบฟอร์มบันทึกการสังเกต หรือการใช้เครื่องมือกล เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เพื่อวัดค่าทางเคมี สรีรวิทยาของระบบต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ เครื่องมือที่นำมาใช้ในงานวิจัยต้องผ่านการตรวจสอบว่ามีประสิทธิภาพดีในแง่ของความเที่ยงความตรง ความสะดวกในการใช้ ใช้ได้ง่าย ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การนำเสนอแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสังเกตและเครื่องมือแบบต่างๆ ออกไปเก็บข้อมูล นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้มาจัดระเบียบให้เป็นหมวดหมู่ แยกประเภทของข้อมูลแต่ละเรื่องให้ชัดเจน

7. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนาสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ สถิติแบบบรรยาย (descriptive statistics) ซึ่งสถิติชนิดนี้มีคุณสมบัติที่ช่วยสรุปข้อมูลที่รวบรวมได้ในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย หรือค่าความถี่ เพื่ออธิบายสิ่งที่วัดได้นั้น ส่วนสถิติอีกชนิดหนึ่งคือสถิติอ้างอิง (inferential statistics) เป็นการทดสอบสมมติฐานของข้อมูลที่ได้จากตัวอย่าง เพื่อสรุปว่าประชากรจะมีคุณสมบัติเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

8. การเขียนรายงาน ผู้วิจัยจะต้องรายงานผลการวิจัยทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสรุปข้อค้นพบจากการวิจัยอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อค้นพบความรู้ที่

ได้จากการศึกษาค้นคว้าไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

บทบาทผู้เผยแพร่งานวิจัย

ถ้ามีการทาวิจัยกันอย่างมากมาย แต่ไม่มีการเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันแล้ว ก็จะมีประโยชน์น้อยมาก อย่างไรก็ตามอาจารย์ควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ของการวิจัยคือ การแสวงหาความรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะนำผลให้เกิดการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมตามวิทยาการที่ก้าวหน้าขึ้น จากผลการวิจัย (ยูดี ภาฯ และคณะ, 2537) ในการเผยแพร่ผลงานวิจัยนั้น ตัวผู้วิจัยจะได้เป็นที่ยอมรับและในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ สมรรถภาพของตนเองและยังได้รับความก้าวหน้าทางด้านงานวิชาการ เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป (Flood and Moll, 1990) ซึ่งสอดคล้องกับ Hayter and Rice (1979) ที่กล่าวว่า การเผยแพร่ผลงานวิจัยจะเป็นการขยายความรับผิดชอบของวิชาชีพที่มีต่อสังคม และเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบันได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามบทบาทผู้เผยแพร่ผลงานวิจัยที่จะทำให้เกิดประโยชน์ได้ต้องเลือกวิธีการเผยแพร่ที่เหมาะสม เช่น การเผยแพร่สู่ประชาชนในวงกว้างเป็นการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการวิจัยหรือเป็นข่าวการค้นพบที่น่าสนใจ ทำได้โดยการผ่านสื่อมวลชนและจัดทำเป็นเอกสารข่าว ส่วนการเผยแพร่ในหมู่นักวิชาการอาจทำเป็นรูปเล่มแบบ monograph ที่มีรายละเอียดด้านเทคนิค สำหรับนักวิชาการอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ รูปเล่มแบบ pocket book เหมาะสำหรับการให้ความรู้แก่คนที่มีการศึกษา และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ อาจเผยแพร่ในรูปของการประชุมสัมมนา ซึ่งเป็นการเผยแพร่ในกลุ่มวิชาการหรือผู้ใช้ผลงานโดยตรง (จรัส สุวรรณเวลา และคณะ, 2534) การจัดรูปแบบการเผยแพร่งานวิจัยทำได้ดังนี้

1. การรายงานผลการวิจัย เป็นการรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์และวิทยานิพนธ์ อาจจัดพิมพ์เป็นเล่มจำนวนน้อยและเก็บไว้ในหน่วยงานที่จัดทำ เช่น สถาบันห้องสมุด การเผยแพร่จึงอยู่ในวงจำกัด รายงานผลการวิจัยบางเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน หรือผู้ที่ได้รับการศึกษาทั่วไปในวงกว้าง อาจได้รับการดัดแปลง และจัดพิมพ์ในรูปพ็อกเก็ตบู๊คได้ การวางตลาดก็กว้างขวางขึ้นอีก แต่ผู้วิจัยหรือผู้จัดทำต้องปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสม

2. การเผยแพร่ทางวารสารวิชาการหรือเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ การสรุปผลการวิจัยนี้อาจจัดทำเป็นรูปของสารสังเขป (book abstract) การวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือในรูปแบบอื่น ๆ ก็ได้ ประชากรเป้าหมายมุ่งที่นักวิชาการในสาขานั้น ๆ เป็นหลัก ผู้อ่านจึงอยู่ในวงจำกัด รายงานผลการวิจัยก็นำหนักเชิงวิชาการ มีการแสดงวิธีการวิจัยให้เห็นกระบวนการเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจวิจารณ์พิจารณาคุณค่าและความเชื่อถือได้ นำไปคิดค้นหรือเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

3. การจัดประชุมสัมมนาผลงานวิจัย ซึ่งเป็นที่รวบรวมผลงานเฉพาะด้านมาแสดงให้เป็นที่ทราบ ผู้เสนอกับผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการได้มีโอกาสพบกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นนับเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่สำคัญ บทบาทของการประชุมวิชาการนั้นไม่เพียงแต่เป็นที่เผยแพร่ผลงานและเพิ่มการใช้ประโยชน์เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทการรักษาคุณภาพด้วย เพราะการที่ผลงานได้มีโอกาสเสนอเพื่อการวิพากษ์วิจารณ์ย่อมต้องมีการรักษาคุณภาพและเป็นโอกาสที่จะได้มีการอภิปรายเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงผลงานอีกด้วย (Flood and Moll, 1990)

4. การเผยแพร่ทางสื่อมวลชน มักเป็นวิธีที่รวดเร็วและได้ผลในแง่การกระจายข่าวสารอย่างกว้างขวาง สื่อมวลชนที่สำคัญซึ่งสามารถจะนำผลการวิจัยเสนอ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การเผยแพร่ในรูปแบบนี้มักเป็นการเผยแพร่ผลสรุปหรือประเด็นผลการวิจัยที่ประชาชนส่วนใหญ่สนใจ แต่วิธีการและช่องทางในการเผยแพร่ นั้น อาจต้องเลือกวิธีที่แตกต่างกัน (ชัตติยา กรรณสูต และวิชัย รูปชาติ, 2531) การเผยแพร่ทางสื่อมวลชนนี้ต้องมีการจัดการที่ดีในเชิงเลือกเรื่องการจัดทำ ตลอดจนการตลาดต้องมีเป้าหมายและนโยบายที่ชัดเจน ตลอดจนมีผู้รับผิดชอบดำเนินการ จึงจะเกิดผลดีและไม่เกิดข้อเสียต่าง ๆ ขึ้น

บทบาทผู้นำผลการวิจัยมาใช้

บทบาทผู้นำผลงานวิจัยมาใช้ วิจิตร ศรีสอาน (อำนวยการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 2532) ได้กล่าวว่า เป็นเรื่องที่สำคัญมากสำหรับการพัฒนาการวิจัย เพราะถ้าไม่มีการนำผลการวิจัยไปใช้แล้วการวิจัยก็จะเป็นเรื่องที่ฟุ่มเฟือย และนักวิจัยก็จะหมดกำลังใจ การนำผลการวิจัยไปใช้ได้ 2 แง่คือ นำไปใช้ในส่วนของการสร้างองค์แห่งความรู้ เพื่อประโยชน์ของการเรียนการสอน โดยเฉพาะการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ยังต้องใช้ตำราและวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งจากนอกเป็นส่วนมาก

ทั้งนี้เพราะการวิจัยค้นคว้าที่จะบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ไปสร้างองค์แห่งความรู้ขึ้นใช้สอยในประเศมีน้อย การวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายจะเสริมสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการนั้นสังคมไทยต้องการมาก และในขณะที่เดียวกันการวิจัยเพื่อมุ่งส่งเสริมความก้าวหน้าทางด้านวิชาการที่มีอยู่น้อยที่ประยุกต์ไปใช้กับการแก้ปัญหาทางสังคม เห็นว่าการวิจัยที่นำผลไปสร้างองค์แห่งความรู้ เช่น การวิจัยเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ แล้วเอาผลอันนี้ไปสร้างหลังปัญญาของประเทศเป็นการใช้ผลแห่งการวิจัยในลักษณะหนึ่ง ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาสังคม เป็นพื้นฐานในการวางนโยบายไปสู่การพัฒนาการด้านอื่น ๆ ซึ่ง พจน ะเพียรชัย (2537) ได้กล่าวว่า การวิจัยจะบังเกิดผลได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีการนำผลการวิจัย ในเรื่องนั้นมาประยุกต์ใช้ในภารกิจทุก ๆ ด้านของอุดมศึกษา เช่น อาจารย์ต้องพยายามผสมผสานงานวิจัยและงานสอนเข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมและสร้างสรรค์วิถุญญามของนักวิจัยในหมู่คณาจารย์

บทบาทของอาจารย์ในการนำผลการวิจัยทางการศึกษามาใช้ในการบริหารการศึกษาได้ดังนี้ (ชาญชัย อาจิณสมมาตร และประหยัด ศรีวิหะ, 2528)

1. เพื่อสร้างมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงาน เนื่องจากการวิจัยช่วยสร้างมาตรฐานของงานทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ การวิจัยจึงมีความจำเป็นต่อการสร้างมาตรฐานของการปฏิบัติงานทุกชั้นตอนให้สัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อก่อให้เกิดวิธีการทำงานที่มีมาตรฐานในการทำงาน ผู้บริหารและบุคลากรควรร่วมกันตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีและง่ายที่สุด การวิจัยช่วยป้องกันการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการนี้ได้
3. เพื่อการตัดสินใจหรือการแก้ปัญหา การวิจัยเป็นการค้นคว้าหาความรู้ ซึ่งจะ เป็นหนทางที่ผู้บริหารใช้ในกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทางการศึกษาการวิจัยไม่ได้ให้คำตอบของปัญหาในตัวของมันเอง แต่อาจเสนอแนะการตัดสินใจหรือทางเลือกของการตัดสินใจ
4. เพื่อเผชิญกับความท้าทายของการเปลี่ยนแปลง การวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ เป็นต้น

5. เพื่อปรับปรุงสภาพปัจจุบัน การแก้ปัญหาโดยใช้สามัญสำนักจึงมักเกิดความผิดพลาด ผู้บริหารที่ดีจึงควรรว้ผลการวิจัยทางการศึกษามาปรับปรุงสภาพการศึกษาในปัจจุบัน
ของคณู หงส์พันธุ์ (2534) ได้เสนอแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นเครื่องมือ
ในการพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. นำไปใช้เป็นวิธีการหรือยุทธศาสตร์อย่างใดอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา
เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาประเทศในเรื่องหนึ่งเรื่องใด เช่น วิธีการจัดหลักสูตร วิธีการ
สอน เป็นต้น

2. นำไปใช้แก้ปัญหา สิ่งที่คั่นกลางระหว่างผลผลิตของระบบการศึกษากับผลที่
เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น ช่วงเวลาตั้งแต่จบการศึกษาจนมีงานทำ สถานที่ทำงานของผู้จบการ
ศึกษา เป็นต้น

3. ทำให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น และทำให้กำหนดเป้าหมาย
ได้ชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น สามารถมองเห็นช่องทางที่จะใช้ระบบการศึกษามาช่วยแก้ปัญหา
ต่าง ๆ

4. ทำให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และหาทางปรับปรุงตัวแปร
ปัจจัยอย่างหนึ่งอย่างใด ในระบบการศึกษา ซึ่งจะทาให้ผลดีต่อระบบการพัฒนาประเทศ

5. ผลการวิจัยสามารถนำไปประกอบการวางแผนพัฒนาการศึกษาและพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนร่วมได้ เพราะการวางแผนที่ดีจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายและ
ยุทธวิธีในการไปสู่เป้าหมายให้เหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะได้จากผลการวิจัยเป็น
ส่วนใหญ่

ในฐานะที่อาจารย์เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการวิจัย ไม่ว่าจะลักษณะใดลักษณะ
หนึ่งที่กล่าวมาแล้ว อาจารย์จะต้องเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้
โดยเฉพาะการวิจัยทางการพยาบาลที่อาจารย์จะต้องนำมาใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ
การนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อพัฒนา มีดังนี้ (ปาริชาติ ตามไท, 2535)

1. ด้านการบริการพยาบาล นำไปใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติการและวิธีการทาง
การพยาบาล อาจจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคนิคพื้นฐานการพยาบาล หัตถการทางการ
พยาบาล การใช้แบบแผนทางการพยาบาล หรือกระบวนการพยาบาลต่าง ๆ เพื่อหาแนวทาง
ในการปฏิบัติการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปพัฒนาศาสตร์ทางการ
พยาบาลอีกด้วย

2. ด้านการศึกษาพยาบาล นำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหาร การศึกษา ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผู้สอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ หลักสูตร วิธีการเรียน การสอน การใช้สื่อการสอนแบบต่าง ๆ การประเมินผลการศึกษา หรือการประเมินผลหลักสูตร เป็นต้น

3. ด้านการบริหารการพยาบาล นำไปใช้เพื่อการพัฒนาองค์การการบริหารและ ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวผู้บริหารระดับต่าง ๆ ลงมาถึงบุคลากรพยาบาลและ เกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดบุคลากร ความพึงพอใจของ บุคลากร การจัดองค์การและการอำนวยความสะดวก (ระบบการจัดการ/การปฏิบัติงาน) ตลอดจน การควบคุมการบริหารของสถาบัน การควบคุมคุณภาพการพยาบาล เป็นต้น (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, 2535)

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับบทบาทการวิจัย

บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญ ต้องทำความเข้าใจกับการสอน Mason (1987) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการวิจัยไว้ 2 ปัจจัยคือ ภูมิหลัง และสภาพแวดล้อมขององค์กร ด้านภูมิหลังของอาจารย์พยาบาลเป็นส่วนที่สำคัญ หากอาจารย์ ไม่สนใจในงานวิจัยแล้วก็ไม่มียบทบาทการวิจัย ส่วนเรื่องของสภาพแวดล้อมนั้น พบว่า อาจารย์ที่มีเพื่อนร่วมงานคาดหวังสูงในเรื่องบทบาทการวิจัย และเป็นอาจารย์ที่สอนเกี่ยวกับการวิจัยก็จะปฏิบัติบทบาทการวิจัยมากขึ้น นอกจากปัจจัยดังกล่าวแล้วยังพบว่าอาจารย์ที่มีทัศนคติที่ดีจะมีบทบาทการวิจัยมากขึ้น บางคนจะมองว่าเป็นสิ่งยุ่งยาก เสียเวลา สิ่งเหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

1. ปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่สัมพันธ์กับบทบาทการวิจัยแบ่งเป็น 2 ด้านคือ

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านชีวสังคม ได้แก่ ลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับ ตัวบุคคลที่ติดตัวแต่กำเนิดและที่รับเพิ่มเติมมาภายหลัง (สมาใจ จิตพิทักษ์, 2532) สำหรับใน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและการศึกษาอบรม
ด้านการวิจัย

1.1.1 อายุ บุคคลเมื่อมีอายุมากขึ้น จะสั่งสมประสบการณ์ชีวิต มีการปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา ทำให้เกิดความคิด ความรู้สึกต่อตนเอง เปลี่ยนแปลงไป มีการเรียนรู้และแสวงหาวิธีปฏิบัติหรือกิจกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตน (จินตนา ยูนิพันธุ์, 2534) ความคิดอ่านและการมองปัญหาจะชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น ความคิดและการกระทำจะค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนไปตามวัย (ทัศนาศ พุทธิทอง, 2529) ดังนั้นอาจารย์ที่อายุมากจะมีวิธีการเรียนรู้ ความคิด และกระทำ สิ่งใหม่ ๆ น่าจะมีบทบาทการวิจัยมากกว่าอาจารย์ที่มีอายุน้อย

1.1.2 วุฒิการศึกษา บุคคลที่มีวุฒิการศึกษาสูง มักจะได้รับการยกย่องและเป็นผู้ที่มีความสามารถมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ทั้งนี้การศึกษาสอนคนให้รู้จักคิด วิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้การศึกษายังมีบทบาทในการเตรียมบุคคลให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติรอบตัว เข้าใจสังคม พัฒนาความคิด ทักษะคิด ในการดำรงชีวิต การศึกษาจะช่วยพัฒนาแนวคิดต่าง ๆ ต่อการดำรงชีวิตในทางที่ดีขึ้น จากการศึกษาของ Mason (1987) พบว่าอาจารย์ที่จบปริญญาเอกจะมีบทบาทการวิจัยมากที่สุด รองลงมาเป็นอาจารย์ที่จบปริญญาโทและปริญญาตรีตามลำดับ และ Nieswiadomy (1984), Fawcett (1984), Baumgardner (1989), Farren (1991) และสมาใจ จิตพิทักษ์ (2532) พบว่า วุฒิศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลงานวิจัย

1.1.3 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาล บุคคลที่มีประสบการณ์มากจะช่วยพัฒนาความคิด มีจินตนาการ สามารถคิดหาทางเลือกสำหรับการตัดสินใจได้มาก สามารถเลือกทางเลือกได้ดีและเหมาะสม ได้มากกว่า นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่นและมีเหตุผลมากขึ้นด้วย (Kirk, 1981) ประสบการณ์จะช่วยให้บุคคลเกิดความคิด ทักษะเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนเองมีส่วนร่วมดีขึ้น จากการศึกษาของ Nieswiadomy (1984) พบว่าประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาล อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาล 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี จะมีผลงานวิจัยมากกว่าอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงาน 5-15 ปี ดังนั้นอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากน่าจะมีความสัมพันธ์กับผลงานวิจัยมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อย

1.1.4 การศึกษาอบรมด้านการวิจัย เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการวิจัย ทำให้มีการคิดวิเคราะห์และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากบทบาทการวิจัย Mason (1987) ศึกษาพบว่าอาจารย์พยาบาลที่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัยจะมีบทบาทการวิจัยมากกว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย และ Davidhizar (1988) และสมใจ จิตพิทักษ์ (2532) พบว่าอาจารย์ที่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัยจะมีผลงานวิจัยมากกว่า ดังนั้นอาจารย์ที่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัยน่าจะมีบทบาทการวิจัยมากกว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย

1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจิตอารมณ์ ได้แก่ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่แสดงออก สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ทักษะต่อการวิจัยและลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย

1.2.1 ทัศนคติต่อการวิจัย ทัศนคติเป็นเรื่องของนามธรรม เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคล เป็นตัวการสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก ทัศนคติเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งความรู้สึกนั้นอาจจะเป็นไปในทางบวก คือ พึงพอใจหรืออาจเป็นไปในทางลบคือไม่พึงพอใจก็ได้ และจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะกำหนดพฤติกรรมของบุคคลให้กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Fishbein, 1975; จารุวรรณ ต.สกุล, 2528)

Holloran (อ้างใน Mason, 1987) มีความเห็นว่าบุคคลที่มีความผูกพันกันสามารถช่วยกำหนดทัศนคติที่เป็นไปได้ในทางที่ดีสู่ความก้าวหน้าที่ยิ่งใหญ่ ทัศนคติของแต่ละบุคคลก็ขึ้นอยู่กับทัศนคติของกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกันเป็นมาตรฐานหรือกรอบของแต่ละคน และยากที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนที่มีความมั่นคงแข็งแรงและผูกพันกัน ถ้าบุคคลเห็นความสำคัญของกลุ่มก็จะยึดติดกับทัศนคติที่กลุ่มรับรองว่าดีและคงสภาพเช่นนั้นไว้ ในภาวะของความกดดันการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต้องเป็นไปตามลำดับขั้น ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยการให้รางวัล การลงโทษ การบังคับ และการให้เหตุผล

การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยจะเป็นแรงจูงใจภายในที่สำคัญที่จะทำให้อาจารย์มีการผลิตผลงานวิจัยออกมามากขึ้น (พิรวัฒน์ วงษ์พรหม, 2533) ส่วนการมีทัศนคติที่ดีต่อการผลิตผลงานวิจัยจะมีความสัมพันธ์กับผลผลิตงานวิจัยของอาจารย์ (สมใจ จิตพิทักษ์, 2534) ทัศนคติที่ดีจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จ

การมีทัศนคติที่แตกต่างกันของอาจารย์อาจทำให้บทบาทการวิจัยแตกต่างกันได้ ดังที่ จรัส สุวรรณเวลา และคณะ (2534) ให้ความเห็นว่า "แม้แต่นางวิชาการหรือในหมู่อาจารย์มหาวิทยาลัยเองก็มีความคิดและความเห็นเกี่ยวกับการวิจัยแตกต่างกัน บางคนก็เห็นเป็นสิ่งแวดล้อมร้ายที่ทำให้การสอนเสียไป ด้วยเหตุที่เห็นตัวอย่างเพื่อนอาจารย์บางคนใช้การวิจัยเป็นการหาประโยชน์ใส่ตนหรือเป็นการสร้างชื่อเสียง ส่วนบุคคลทั้งที่เกิดขึ้นจริง และเป็นภาพที่เกิดจากความริษยา บางคนก็เห็นว่าเป็นของดีเลิศ แต่ดีเกินไป เอื้อไม่ถึง" บางท่านก็เห็นว่าเป็นความสูญเปล่า ไม่มีผู้นิยมชมชอบในผลงานวิจัย ขาดการยอมรับความสำคัญของงานวิจัย จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบาทการวิจัยจะเกิดหรือไม่เกิดนั้น ขึ้นอยู่กับความอยากทำวิจัยขึ้นมาของแต่ละบุคคล ซึ่งต้องคำนึงถึงการสร้างทัศนคติที่ดีในบทบาทของการวิจัยสำหรับอาจารย์ เพราะเมื่ออาจารย์มีทัศนคติที่ดี มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ เพื่อความรู้แล้ว บรรยากาศของการวิจัยก็จะเริ่มขึ้น ดังเช่น รายงานของคณะกรรมการพิจารณาการพัฒนาอาจารย์ด้านการวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งสร้างอุปสรรคต่อการพัฒนางานวิจัยก็คือ ทัศนคติของผู้ทำวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยเพียงเพื่อผลิตผลงานเพื่อการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการจนทำให้ขาดพลังใจในการทำวิจัย เพื่อบุกเบิกแสวงหาความก้าวหน้าในความรู้ อีกประการหนึ่งคือการขาดทัศนคติที่ดีต่อการวิพากษ์วิจารณ์ และการรับคำวิพากษ์วิจารณ์ในแวดวงวิชาการ เพราะการวิพากษ์วิจารณ์ในทางวิชาการนั้น จะก่อให้เกิดปัญหาข้อสงสัย และจะเกิดความต้องการที่จะค้นคว้าวิเคราะห์ด้วยตัวเอง ทำให้เกิดมีการวิจัยขึ้นมาได้ นอกจากนั้น สมชาย เทพแสง (2533) ยังกล่าวเสริมอีกว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มักคิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องที่ยากและอาจารย์หลายท่านจะคิดว่างานเหล่านี้เป็นเรื่องของนักวิชาการระดับกรม กอง จึงเป็นเรื่องที่ยู้ง่ายเกินความจำเป็นสำหรับอาจารย์ที่จะทำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติทางด้านลบต่อการวิจัย

สรุปได้ว่าทัศนคติต่อการวิจัย หมายถึง ความรู้สึกหรือความเชื่อที่มีต่อบทบาทการวิจัย ถ้าบุคคลมีความรู้สึกหรือเชื่อว่าบทบาทการวิจัยเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ก็จะชอบและพอใจต่อบทบาทการวิจัยและพร้อมหรือตั้งใจที่จะปฏิบัติ ในทางกลับกัน ถ้าบุคคลเชื่อว่าบทบาทการวิจัยไม่มีประโยชน์ ก็จะไม่ชอบไม่พอใจและไม่ตั้งใจจะปฏิบัติ ดังนั้นทัศนคติของอาจารย์ต่อบทบาทการวิจัยเป็นเรื่องสำคัญ หากอาจารย์มีทัศนคติที่ดีก็เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะทำให้พยาบาลมีการปฏิบัติบทบาทการวิจัยมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากอาจารย์มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบทบาทการวิจัย เช่น เห็นว่ายากเกินไป หรือไม่จำเป็นต้องทำก็ได้

พฤติกรรมที่แสดงออกก็คือไม่ทำอะไรเกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการของอาจารย์ และในที่สุดก็จะไม่มีความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัยมาถ่ายทอดแก่ผู้เรียน

1.2.2 ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย เป็นลักษณะนิสัยหรือบุคลิกลักษณะที่ติดตัวของอาจารย์พยาบาลเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีสัมพันธ์กับผลผลิตการวิจัยของอาจารย์พยาบาล (Collins, 1993) จากการศึกษาของ Kearney (1988) พบว่าลักษณะนิสัยที่มีสัมพันธ์กับผลผลิตทางการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ได้แก่ ความมานะ พยายาม ความอดทน ความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผล การที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น การคิดเห็นของบุคคลอื่น การทำวิจัยต้องอาศัยการคิดริเริ่ม และการกระทำของตนเองมากกว่าจะเกิดจากความบังเอิญหรือโชค ซึ่งสามารถทำนายและควบคุมผลที่จะได้รับ การวิจัยต้องใช้เวลาาน ผู้วิจัยต้องรู้จักคาดการณ์ไกล และเป็นการแสวงหาความรู้ที่ยาวนานและเข้มข้น ดังนั้นลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย ซึ่งหมายถึงการยอมรับที่จะแก้ปัญหา มุมานะบากบั่น พินิจอุปสรรค ท างาน หรือแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน

นพรัตน์ ชูชาติวรรณกุล (2529) กล่าวว่า ผู้ที่จะประสบความสำเร็จในการวิจัยจะต้องมีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยดังนี้

1. มีความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน
2. มีความตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. ศึกษาค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ
4. ใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ
5. มีความละเอียดรอบคอบ

คนัย เทียนพุด (2530) กล่าวถึงลักษณะของนักวิจัยที่ดีสรุปได้ดังนี้

1. มีความสงสัยหรือเป็นผู้ที่มีความคิดนาการไม่เชื่อสิ่งต่าง ๆ ง่าย ๆ
2. มีวิจารณาญาณ คือ มีความสามารถในการไตร่ตรองและการมีวิจารณาญาณที่ดีนั้น จะต้องมีความรู้พื้นฐานในแต่ละเรื่องที่พิจารณา และมีความสามารถในการใช้เหตุผลไตร่ตรอง ทั้งในเชิงตรรกและในเชิงของวิธีใช้ความคิดด้านอื่น ๆ

3. มีใจกว้าง ปราศจากอคติหรือมีอคติน้อยที่สุด
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ไม่พยายามผันแปร

ข้อมูลเพื่อประโยชน์ของตนเองและของผู้อื่น

6. มีความขยันหมั่นเพียร ละเอียดละออ ช่างสังเกต
7. มีความสุขกับการทำงาน

ศรีเชาว์ วิหคโต (2532) ให้ความเห็นว่านักวิจัยควรมี

คุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีความรู้อย่างละเอียดลึกซึ้งในเรื่องที่จะทำวิจัย
2. มีความรู้ในเทคนิควิจัยพอสมควร
3. เป็นคนคิดอย่างมีระบบ มีเหตุผล มีความสามารถใน

เชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ และประเมินค่า

4. มีความละเอียดรอบคอบ ช่างสังเกต และที่สำคัญคือ

ไม่ทอดง่าย ๆ

สรุปได้ว่า ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

คือ คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่แสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดบทบาทการวิจัยขึ้น ซึ่งได้แก่ การมีแรงกระตุ้นเตือนภายในตนเองอันเกิดจากความอยากรู้อยากเห็น เป็นคนมีความสุขเพลิดเพลินต่อการคิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มีความมุ่งมั่นหรือต้องการทำอะไรให้สำเร็จ รวมทั้งเป็นคนที่มีเหตุผล มีจิตใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น รู้จักเลือกกระทำหรือตัดสินใจในการกระทำได้เป็นอย่างดี

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบทบาทการวิจัย

สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อบทบาทการวิจัยที่จะกล่าวถึงนี้ หมายถึง บรรยากาศในการทำงานความมีอิสระ ความผูกพัน การมีส่วนร่วม และสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย วิธีการส่งเสริมการทำงานและลดความคับข้องใจของผู้ปฏิบัติงานโดยการสนองตอบต่อความต้องการดังกล่าว ดังนั้นแนวทางการบริหารบุคคลสมัยใหม่จึงมุ่งไปที่การจัดสภาพแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขที่คนจะทำงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งอุทิศร่างกายแรงใจให้องค์การประสบความสำเร็จ (Mullins, 1985)

จากการศึกษาของ Herzberg (1959) พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทาหน้าที่เป็นตัวป้องกันมิให้คนเกิดความไม่มีความสุขหรือความไม่พึงพอใจในงานขึ้น เมื่อคนได้รับการตอบสนองปัจจัยชนิดนี้อย่างเพียงพอ ซึ่งแบ่งปัจจัยด้านนี้ออกเป็น 6 องค์ประกอบดังนี้

1. นโยบายและการบริหาร หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์การการติดต่อสื่อสารภายในองค์การ
2. สภาพการทำงาน ได้แก่ สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์ต่าง ๆ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นปฏิกริยาหรือวาจา ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี
4. เรื่องราวส่วนตัว หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีอันเป็นผลที่ได้รับจากงานในหน้าที่ของเขา เช่น การที่บุคคลต้องถูกย้ายไปทำงานในที่แห่งใหม่ ซึ่งห่างไกลจากครอบครัว ทำให้เขาไม่มีความสุข และไม่พอใจกับการทำงานในที่แห่งใหม่
5. เงิน ฐาน ความมั่นคง หมายถึง เงินเดือนและการเลื่อนขั้นในหน่วยงานเป็นที่พึงพอใจของบุคคล รวมถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน และยั่งยืนของอาชีพ
6. การบังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหาร

จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ถ้าสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้ดีแล้ว ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีได้โดยง่าย สิ่งที่ทำให้อาจารย์พยาบาลมีบทบาทการวิจัย ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบทบาทการวิจัย ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายและการบริหาร
2. การสนับสนุนจากหน่วยงาน
3. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
4. ผลตอบแทน

นโยบายและการบริหาร

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของวิทยาลัยพยาบาล ความพอใจในนโยบายและการบริหารวิทยาลัย นโยบายและการบริหาร เป็นปัจจัยที่ค่าจูงใจให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล (Herberg, 1959) และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงาน Chrudden and Sherman (1963) ได้กล่าวว่า วิธีที่จะสนองความต้องการของมนุษย์ให้มีความพึงพอใจในการทำงานวิธีหนึ่งก็คือ การได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2532) เสนอนโยบายและมาตรการ เพื่อสร้างสิ่งจูงใจว่า รัฐควรจัดให้มีระเบียบค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้นักวิจัยได้ทำการวิจัยที่คล่องตัว เช่น กฎ ระเบียบต่าง ๆ ควรมุ่งสนับสนุนให้นักวิจัยได้ปฏิบัติงานได้อย่างอิสระทุกเวลาในสถาบันหรือสถานที่ราชการ เสริมสร้างบรรยากาศการวิจัยให้มากยิ่งขึ้น โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาบรรยายเรื่องการวิจัย นอกจากนี้ควรส่งเสริมเวลาในการทำงานวิจัยโดย

1. ให้นักวิจัยมีอิสระในการทำงาน เพื่อทุ่มเทเวลาให้แก่งานวิจัย
2. ให้อสิ่งจูงใจบางอย่าง เช่น เงินสมนาคุณหรือค่ามันสมอง เพื่อไม่ต้องกังวลกับภาวะบีบคั้นเรื่องค่าครองชีพในปัจจุบัน
3. ด้านความก้าวหน้า ควรปรับปรุงและพัฒนาการอย่างจริงจังที่จะให้ระบบความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมีส่วนช่วยเสริมและสนับสนุน หรือเป็นกำลังใจแก่นักวิจัยที่อุทิศตนที่จะทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536) กล่าวว่า จะต้องกำหนดและประกาศเป็นนโยบายอย่างชัดเจนให้ทุกฝ่ายทุกระดับต้องให้ความสำคัญกับการทำวิจัย การจัดระบบเครือข่ายข้อมูลและการใช้ผลงานวิจัย มีการปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในหน่วยงานที่เอื้อต่อการดำเนินการวิจัย คือมีการจัดระบบที่จะส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษาให้ครบวงจร ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย กำหนดหัวข้อ หาทุน จัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร เผยแพร่ และประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยภายในหน่วยงานต้องมีการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นเอกภาพ มีนโยบายส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยเป็นทีม และชักจูงให้อาจารย์ที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยเป็นคณะทำงานด้วย เพื่อเป็นการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ๆ

นอกจากนี้การทำงานเป็นที่ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง น่าจะทำให้ได้งานที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ เพราะแต่ละหน่วยงานจะมีความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ทำงานต่างกัน

Sink (1985) ได้ศึกษาลักษณะหน่วยงานที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์ขององค์กรไว้ 2 ด้าน คือด้านโครงสร้าง ประกอบด้วย บุคลากร การรวมอำนาจ/การกระจายอำนาจ และด้านกระบวนการ ได้แก่ นโยบาย วิธีการ แบบแผนการสื่อสาร การควบคุมและบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พัทยา สายหู ที่เสนอว่าควรจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การการวิจัยขึ้น เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานและสนับสนุนในการทำงานวิจัยของอาจารย์ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ปฏิบัติงานวิจัยเป็นหน้าที่พิเศษเฉพาะของหน่วยงานและให้เป็นหน่วยบริหารงานวิจัย หน่วยงานความสะอาดในการวิจัยต่าง ๆ

จากการศึกษาของ สมใจ จิตพิทักษ์(2532) เสนอว่า มีการประกาศเกี่ยวกับนโยบายการวิจัยให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เน้นภารกิจด้านการวิจัยเท่าเทียมกับภารกิจด้านการสอน กำหนดทิศทางการวิจัยที่ชัดเจน โดยจัดทำเป็นแผนแม่บท แผนระยะสั้นและระยะยาว ควรกำหนดให้อาจารย์มีบทบาทการวิจัย ส่วนกฎระเบียบที่ล่าช้าหรือไม่เอื้อต่อการวิจัย ควรยกเลิกได้ และวางแผนที่หน่วยงานมีโครงสร้างที่สามารถตอบสนองและเอื้ออำนวยให้เกิดการวิจัยของอาจารย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพการวิจัยทางการศึกษาของประเทศไทย โดย พัทยา สายหู อุทุมพร ทองอุไทย และสุภาวงศ์ จันทวานิช (2526) ได้ข้อสังเกตว่า ถ้าความต้องการของผู้บริหารเป็นนโยบายหรือคำสั่งชัดเจน มีการจัดกำลังบุคลากรและงบประมาณส่งเสริม ก็มีการทำวิจัยและผลงานวิจัยเพิ่มเติมตามสัดส่วน จากการศึกษานี้ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) พบว่า การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ยังขาดนโยบายและแผนปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นปัญหาสำหรับการบริหารงานวิจัย นอกจากนี้ Larson (1984) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญและเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย โดยจะต้องกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานให้เป็นผู้มองปัญหาต่าง ๆ เพื่อสามารถนำมาแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

การบริหารงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ คือ การมีนโยบายที่ชัดเจน มีการประสานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมกับสามารถติดตามและประเมินผลการวิจัยได้อย่างทั่วถึงไม่ว่าจะเป็นการวิจัยทั่วไปหรือการวิจัยในระดับสถาบันก็ตาม การวิจัยถือว่าเป็น

ภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของอาจารย์ ดังนั้นในสถาบันการศึกษาพยาบาลจึงต้องมีแนวทางการบริหารงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันการศึกษาและสังคมด้วย

การสนับสนุนจากหน่วยงาน

การอำนวยความสะดวกจากหน่วยงานเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่ส่งผลต่อบทบาทการวิจัย ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เวลา ทุนวิจัย หนังสือในห้องสมุด คอมพิวเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ สิ่งสนับสนุนเหล่านี้ควรจะถูกออกแบบเพื่อส่งเสริมและเป็นสิ่งเร้าต่อการวิจัย ดังนี้

1. งบประมาณและเงินทุน ในการดำเนินการวิจัยเรื่องหนึ่ง ๆ ย่อมต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นเรื่องเงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญมากในการจูงใจให้อาจารย์ทำการวิจัยจากการศึกษาของ พัทยา สายหู และคณะ (2528) พบว่า หากมีเงินงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งภายในและภายนอก การวิจัยจะทำได้มากและคล่องตัวขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) ที่พบว่า บทบาทการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการวิจัย พบว่ามีปัญหาการขาดงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสม จึงทำให้การวิจัยพัฒนาไปได้ช้า การจัดสภาพและบรรยากาศในการสนับสนุนการวิจัย หรือระดมทรัพยากรการวิจัยที่มีอยู่ในการสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศที่ดี จะต้องมีทุนหรืองบประมาณสำหรับการวิจัย (Shaeffer, 1979)

2. เวลา การดำเนินการวิจัยต้องใช้เวลามาก ตั้งแต่เลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะทำการวิจัย การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเผยแพร่ Larson (1985) กล่าวถึงความสำคัญของเวลาในการทำการวิจัยว่า เป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการที่จะจัดหาหรือเตรียม เพื่อส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลในหน่วยงานทำการวิจัยโดยใช้เวลา แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็น นอกจากนี้สมใจ จิตพิทักษ์ (2532) เสนอว่า ควรจะลดภาระงานสอนหรืองานอื่น ๆ ลงเพื่ออาจารย์จะได้มีเวลาในการวิจัยและสนับสนุนให้อาจารย์ได้ลาพักเพื่อทำงานวิจัยได้มากขึ้น โดยหยุดไปทำวิจัยในช่วงสั้น ๆ ได้

3. วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการวิจัยนั้นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุเพียงพอ มีเอกสารในการค้นคว้า ตำราต่าง ๆ ซึ่งอยู่ตามห้องสมุด ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น เครื่องคำนวณ เครื่องพิมพ์ดีด ตู้เก็บเอกสาร

เครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนบริการต่าง ๆ ทางธุรการ สิ่งเหล่านี้สำคัญมากที่จะทำให้ การวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี มีคุณภาพ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2532) และ สัมมา รณิธย์ (2536) กล่าวว่า การจัดสภาพและบรรยากาศในการสนับสนุนการวิจัย หรือระดมทรัพยากร การวิจัยที่มีอยู่ในการสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศที่ดี จะต้องมีการจัดปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ประกอบ เข้าด้วยกัน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานเพียงพอและเชื่อถือได้ มีเอกสารตำราเพียงพอในการ ค้นคว้า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และมีอุปกรณ์เครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการวิจัย สมใจ จิตพิทักษ์ (2532) ได้เสนอว่า ควรจัดเอกสารที่ทันสมัย (up date) ให้อิงสมมุติโดยเฉพาะ วารสารทางวิชาการต่างประเทศ ควรปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้ให้พร้อมและได้มาตรฐาน และจัดแหล่งค้นคว้าที่สมบูรณ์เอื้อต่อการวิจัย

ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน

ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และร่วมมือกันระหว่างอาจารย์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เกิดความพอใจในการทำงานวิจัย เพื่อให้งานวิจัยได้สำเร็จลุล่วง และบรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันร่วมกันด้วยความราบรื่น (วิจิตร อาชะกุล, 2526) นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาแล้ว เพื่อนร่วมงานมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อวิชาชีพของตน เพราะถ้ามีความช่วยเหลือกันอย่างดีระหว่างผู้ร่วมงานก็จะทำให้ บุคคลมีความสุขในการปฏิบัติหน้าที่ และทำให้มีทัศนคติที่ดีต่องาน

เสถียร เหลืองอร่าม (2527) กล่าวว่า เพื่อนร่วมงานควรที่จะสร้าง บรรยากาศในการวิจัยให้เปรียบเสมือนฉันทันพี่น้อง มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน คอยช่วยเหลือ กระตุ้นการปฏิบัติงานวิจัยของกลุ่ม และแนะนำช่วยเหลือการทำงานซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานตรง ต่อเวลา ใต้อาการทุกข์สุขซึ่งกันและกัน พุดจากันด้วยความสนุกสนาน เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ เสมอ รวมถึงการให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในบทบาทการวิจัย จะทำให้การปฏิบัติบทบาท การวิจัยประสบความสำเร็จด้วยดี จากการศึกษาของ Russel, Allmiaier and Valzen (1987). พบว่าอาจารย์ที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและได้ร่วมงานกับเพื่อนร่วมงาน ที่มีความสามารถและทักษะจะมีผลงานที่เป็นด้านบวกและมีความท้อแท้้น้อยกว่าอาจารย์ที่ขาด การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

จากการศึกษาเรื่องบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดย ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530) ในด้านการวิจัย พบว่ามีปัญหาด้านความร่วมมือและประสานการวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนขาดกลไกการติดตามและควบคุมคุณภาพของงานวิจัย ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาบทบาทการวิจัย และจากการศึกษาของ Shaeffer (1979) พบว่า การจะสร้างบรรยากาศการวิจัยที่ดีจะต้องมีนักวิจัยและบุคลากรที่จะช่วยงานวิจัย ซึ่งเป็นบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว และมีความเต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในด้านต่าง ๆ ของงานวิจัย เช่น การให้ความร่วมมือในการวางแผนการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอผลงานวิจัย และการตีพิมพ์ และวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Waworuntu (1986) ได้ศึกษาพฤติกรรมการวิจัยของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในอินโดนีเซีย ตัวแปรทางด้านองค์การการทำงานที่สำคัญ ได้แก่ การให้ความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานทั้งในและนอกสาขาของตนที่มีผลต่อการวิจัย

Fuller (อ้างใน Mason, 1987) กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานมีความสำคัญต่อการวิจัยเหมือนกับการสนับสนุนทางด้านการบริหารงาน ความจริงแล้ว บทบาทของอาจารย์จะต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่แล้ว ซึ่งเป็นลักษณะเพื่อนร่วมวิชาชีพเดียวกันมีการอยู่ร่วมกันในสังคมของมหาวิทยาลัยเป็นระบบของราชการ ซึ่งสอดคล้องกับ Jacox (1986) ที่กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนร่วมงานช่วยให้อาจารย์พยายามค้นพบหรือพัฒนางานวิจัยและผลงานวิชาการต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มหาวิทยาลัยควรจัดให้อาจารย์พยายามที่มีความสนใจดังกล่าวได้มาอภิปรายร่วมกัน

มีอาจารย์พยาบาลส่วนหนึ่งที่เป็นนักวิจัย แต่ทุกคนสามารถให้การสนับสนุนในการวิจัย ซึ่งการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น

1. มีเจตนาดีต่อเพื่อนร่วมงานโดยช่วยเหลือภาระงานที่หนักมาก เพื่อให้อาจารย์ได้มีเวลาทำงานวิจัย
2. ช่วยจัดหาโปรแกรมใหม่ ๆ ให้อาจารย์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ
3. ช่วยฝึกหัดผู้วิจัยใหม่ ๆ ให้อำจารย์รู้จักกลวิธีหรือกลยุทธ์ในการวิจัย
4. พัฒนาโครงการทดลอง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวิจัยเชิงทดลอง
5. สามารถนำวรรณกรรมของเพื่อนมาทำการศึกษาต่อในรูปของงานวิจัย

หรือบทความต่าง ๆ (Megel, Fetzpatrick & Abraham อ้างใน Mason, 1987)

ผลตอบแทน

ผลตอบแทนเป็นสิ่งจูงใจให้คนเราจะสามารถผลิตผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแรงกระตุ้นให้อาจารย์มีบทบาทการวิจัย เพราะอยากจะทำมากกว่าความรู้สึกรู้ว่า ต้องทำ กำลังใจจะช่วยเป็นแรงเสริม ทำให้เกิดความพอใจทางด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคน ต้องการด้วย (จรัส สุวรรณเวลา และคณะ, 2534) ผลตอบแทนเป็นความต้องการทางด้าน กายภาพและความมั่นคงของมนุษย์ที่สำคัญยิ่ง ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้มนุษย์ทำงาน และเป็นสิ่ง สำคัญในการทำงาน หากไม่มีผลตอบแทนที่เป็นแรงจูงใจแต่ละคนจะไม่ยอมทำงานวิจัยที่หนัก หรือทำสิ่งใด ๆ เพื่อปรับปรุงตนเอง ทุกคนย่อมต้องการผลตอบแทนเสมอ สามารถแบ่ง ผลตอบแทนได้ดังนี้

1. การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หมายถึง ความก้าวหน้าในการทำงาน โดย พิจารณาจากผลงานที่มีมาตรฐาน ปัจจุบันนี้มีระเบียบให้ใช้ผลงานวิจัย เป็นคุณสมบัติประการ หนึ่งในการเลื่อนตำแหน่งของอาจารย์พยาบาล นับเป็นแรงจูงใจสำคัญ

2. รายได้ หมายถึง เงินเดือนประจำและรายได้พิเศษต่าง ๆ เป็นที่ ยอมรับกันว่าเงินเดือนในระบบราชการ ไม่สามารถช่วยให้ยังชีพได้อย่างมีศักดิ์ศรี อาจารย์ จึงต้องวิ่งเต้นหารายได้พิเศษอื่น ฉะนั้นการที่ให้อาจารย์ทำวิจัยก็ต้องมีผลตอบแทนเป็นรายได้ พิเศษ สามารถได้รับจากทุนภายนอกโดยการทำวิจัยให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินบทบาทการวิจัย

3. รางวัลตอบแทน อาจเป็นเงินหรือการประกาศเกียรติคุณผู้ที่ทำงานดีเด่น เหล่านี้ มีความหมายที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ อาจเป็นรางวัลที่ให้กับผลงานหรือให้แก่ ตัวบุคคล เช่น รางวัลผลงานดีเด่นและรางวัลนักวิจัย เป็นต้น อันเป็นการยกย่องและสร้าง ค่านิยมพื้นฐานของการยอมรับนักวิจัย จำนวนรางวัลต้องมีมากพอที่จะโน้มน้าวให้คนมีความ กระตือรือร้นได้

นอกจากนี้ผลตอบแทนในรูปแบบอื่นที่จะส่งผลให้อาจารย์พยาบาลมีความ กระตือรือร้นในบทบาทการวิจัย เช่น ได้รับการยกย่องชมเชยจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และบุคคลอื่น ๆ ได้รับการสนับสนุนให้แสดงผลการวิจัยไปเผยแพร่ในที่ต่าง ๆ และจากการศึกษา ของ Kopelman (1986) พบว่า ระบบรางวัลตอบแทนมีความสัมพันธ์กับการผลิตภาพวิจัย ขององค์กร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุตติมา ปัญญาพิณิจนุกร (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้และความต้องการปัจจัยเอื้อต่อการทำวิจัยของพยาบาลประจำการ และอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลประจำการจำนวน 280 คน และอาจารย์พยาบาล จำนวน 150 คน ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. พยาบาลประจำการและอาจารย์พยาบาลมีความรู้ทางการวิจัยในระดับน้อย
2. พยาบาลประจำการและอาจารย์พยาบาล มีความต้องการปัจจัยในการทำวิจัยแตกต่างกันในการกำหนดทิศทาง การสนับสนุนการทำวิจัย การสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน การให้ลาทำวิจัยได้เฉพาะช่วงเวลาที่เป็นโดยไม่มีวันลา และมีความต้องการปัจจัยในการทำวิจัยที่เหมือนกันในเรื่องการส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนผู้มีโครงการวิจัยให้ดำเนินงานวิจัยได้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน

พรเพ็ญ ปฏิสัมพันธ์ (2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อาจารย์จำนวน 245 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 10 ประการตามทฤษฎีการจูงใจของเอิร์กเบิร์ก สามารถทำนายการทำหรือไม่ทำการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ถูกต้อง 71.16% อาจารย์ที่เคยทำวิจัยมีความพึงพอใจในปัจจัยด้านลักษณะของงาน ความสำเร็จของงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานกว่าอาจารย์ที่ไม่เคยทำวิจัย ส่วนอาจารย์ที่เคยทำหรือไม่เคยทำวิจัยมีความพึงพอใจในปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน สภาพการทำงาน เงินเดือนที่ได้รับ และการได้รับความยอมรับนับถือไม่แตกต่างกัน

ไพโรจน์ แสงจันทร์ (2528) ได้ศึกษาสภาพการทำวิจัยและความต้องการทำงานวิจัยของอาจารย์วิทยาลัยครู กลุ่มภาคกลาง จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจและการวิเคราะห์เอกสาร ผลการศึกษาพบว่า สภาพองค์ประกอบในการทำงานวิจัยจัดอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บังคับบัญชาส่งเสริมและสนับสนุนในการทำงานวิจัย ความรู้ด้านเนื้อหาในสาขาที่ต้องการวิจัย ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และการ

เผยแพร่แหล่งทุนให้อาจารย์ทราบโดยทั่วถึง องค์ประกอบที่เป็นปัญหามากที่สุดได้แก่ ความรู้ด้านเทคนิควิธีวิจัย เวลาที่ใช้ในการทำวิจัย บรรยากาศในการส่งเสริมการทำงานวิจัยของอาจารย์พยาบาลและการนำผลการวิจัยไปใช้ องค์ประกอบที่ต้องการเร่งด่วนคือ ความรู้ด้านเทคนิควิธีวิจัย เวลาที่ใช้ในการทำวิจัย การส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานวิจัยของอาจารย์

สมาใจ จิตพิทักษ์ (2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยประเภทลักษณะบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ วุฒิ การศึกษาสูงสุด การเข้าร่วมทำวิจัย เวลาในอุดมคติในการทำวิจัย ทักษะคิด แรงจูงใจใจฝ่ สัมฤทธิ์ ความมุ่งมั่นในอนาคตปัจจัยประเภทลักษณะหน่วยงาน และการสนับสนุนจากหน่วยงาน ส่วนปัจจัยประเภทสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิจัยและประสานความเข้าใจในหมู่นักวิจัยเอง แต่ละกลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ สามารถอธิบายความแปรปรวนของการผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทุกกลุ่ม

Mason (1987) ได้ศึกษาบทบาทด้านการวิจัยของอาจารย์พยาบาลเกี่ยวกับการเข้าร่วมในการวิจัย ทักษะติดต่อการวิจัย และการรับรู้บทบาทด้านการวิจัยเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์เชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์พยาบาลที่สอนในระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสหรัฐอเมริกา จำนวน 524 คน พบว่า อาจารย์พยาบาลมีความสนใจในบทบาทด้านการวิจัยและมีผลงานวิจัยมากขึ้น อย่างไรก็ตามอาจารย์พยาบาลที่ทำวิจัยเสร็จแล้วไม่นำผลงานวิจัยออกเผยแพร่ มีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ซึ่งเกี่ยวกับภูมิหลังและสภาพแวดล้อมขององค์กรพบว่า ความคาดหวังของเพื่อนกับความสนใจในงานวิจัยมีอิทธิพลอย่างมากต่อบทบาทการวิจัย ส่วนทางการศึกษาและการบริหารไม่มีการสนับสนุนเรื่องการวิจัยและไม่มีการแบ่งงานที่ชัดเจนทำให้อาจารย์ต้องทำงานหนักเกินไป

Nieswiadomy (1984) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาลจำนวน 500 คน ที่สอนในสถานศึกษาพยาบาลที่เปิดสอนในหลักสูตรพยาบาลอนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตทางการวิจัยของอาจารย์พยาบาลที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยของอาจารย์พยาบาล (3) เพื่อศึกษาการสนับสนุนของสถานศึกษาต่อ

การทำวิจัยของอาจารย์พยาบาล และ (4) เพื่อศึกษาว่าในการประเมินอาจารย์ได้มีการนำผลงานวิจัยมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยพบว่า (1) ลักษณะส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตทางการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ได้แก่ จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน ระดับวุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอน ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับหลักสูตรที่เปิดสอนในสถานศึกษาพยาบาล หากลักษณะเหล่านี้แตกต่างกัน จะทำให้ผลผลิตทางการวิจัยของอาจารย์แตกต่างกันด้วย (2) อุปสรรคต่อการทำวิจัยของอาจารย์พยาบาลที่สำคัญเรียงตามลำดับคือ ไม่มีเวลา ขาดทักษะ ขาดความสนใจ ไม่ได้รับการสนับสนุน ขาดเงินทุน ขาดเครื่องอำนวยความสะดวก และขาดประชากรที่จะศึกษา (3) การสนับสนุนของสถาบันยังอยู่ในระดับต่ำ และการสนับสนุนที่อาจารย์พยาบาลต้องการคือ การแบ่งเบาภาระงานสอน การแบ่งเบาภาระงานบริหาร มีผู้ช่วยวิจัย มีที่ปรึกษาวิจัย และมีห้องสำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัย และที่สำคัญที่สุดคือ การสนับสนุนทางด้านจิตวิทยา เช่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน เป็นต้น จะเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำวิจัยของอาจารย์พยาบาล (4) เกี่ยวกับการนำผลงานวิจัยมาใช้ประเมินอาจารย์เพื่อเลื่อนตำแหน่งหรือปรับเงินเดือนพบว่าร้อยละ 50 ของสถานศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้นำผลงานวิจัยมาร่วมพิจารณา

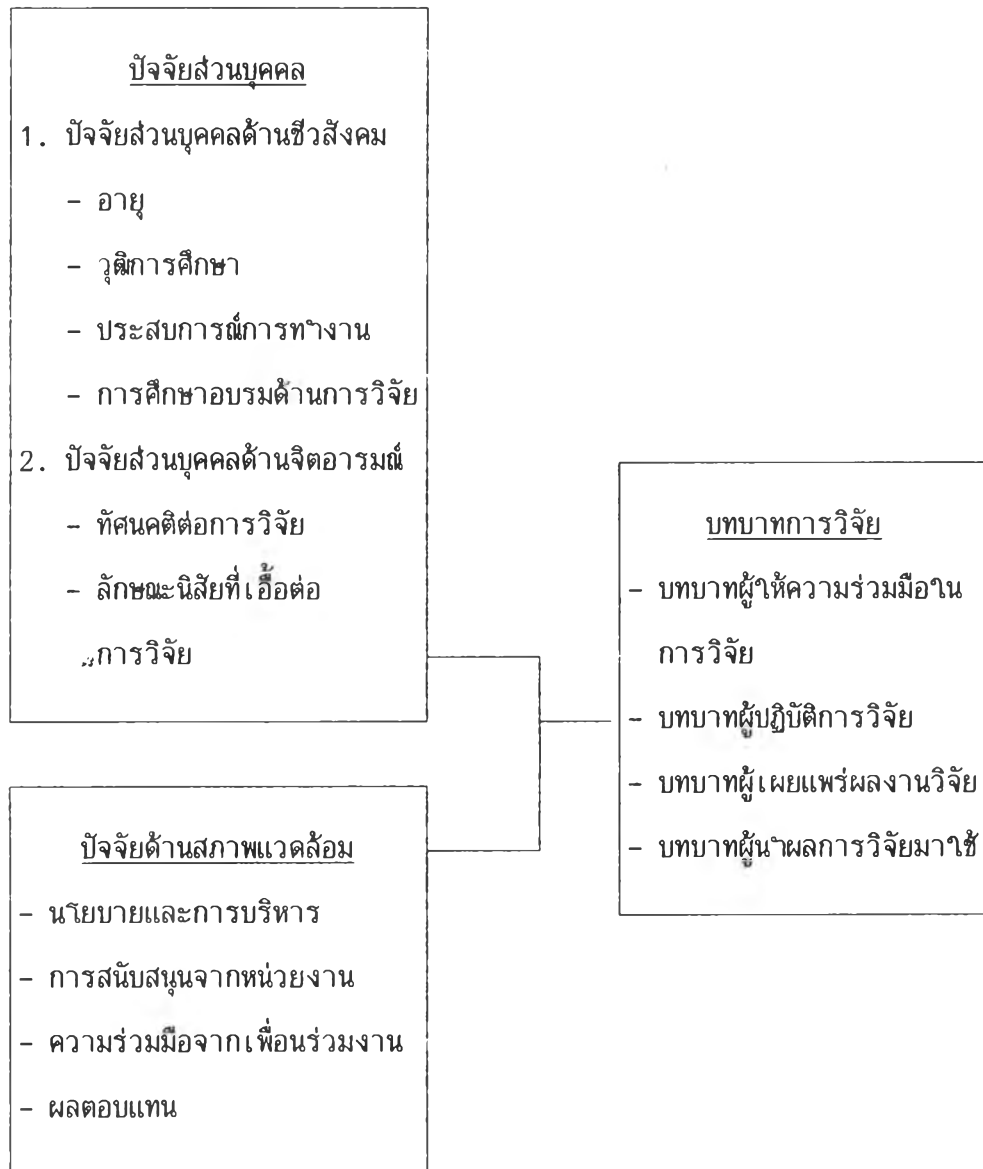
Melland (1995) ได้ศึกษาความต้องการงานวิจัยของนักการศึกษาพยาบาลในด้านการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติการวิจัย และการเผยแพร่ผลงานวิจัย เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ย้อนหลัง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์พยาบาลจำนวน 100 คน ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความกตัญญูต่อการปฏิบัติงานวิจัยกับการสอน จากรายงานผู้ที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยพบว่าความกตัญญูในการปฏิบัติงานวิจัยยังมีเพิ่มมากขึ้น และเชื่อว่าจะส่งผลให้คุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนลดน้อยลงด้วย พบว่าอาจารย์มักจะทำเล็องงานสอนเพียงอย่างเดียว ถึงแม้จะมีการชักชวนให้ทำวิจัยก็ตาม ส่งผลให้บทบาทการวิจัยของอาจารย์ลดน้อยลง ถ้าการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไปโดยไม่คำนึงถึงองค์ความรู้หรือการทดสอบความรู้โดยการวิจัย แล้วจะทำให้การสอนไม่เป็นที่น่าสนใจสำหรับนักศึกษาและอาจารย์อีกต่อไป มีคำแนะนำให้จำกัดงานสอนรวมอยู่กับงานวิจัยมีการเผยแพร่ผลงานวิจัย นำผลงานวิจัยกับงานสอนออกเผยแพร่ในโอกาสต่าง ๆ

Copp (1984) ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่าปัจจัยสนับสนุนได้แก่ การรับรู้ของอาจารย์พยาบาลต่อสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการวิจัย คือ การส่งเสริมให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการ

วิจัย การส่งเสริมนโยบายเกี่ยวกับการทำวิจัยของสถาบันการศึกษาพยาบาลและการแบ่งเบาภาระงานที่หนักให้ลดลง และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยของอาจารย์พยาบาล คือ ภาระงานสอนมากทำให้ไม่มีเวลา การขาดซึ่งสิ่งสนับสนุนด้านเวลาและเครื่องมือต่าง ๆ และทัศนคติของอาจารย์ที่มีต่อการวิจัยและนโยบายเป็นไปในทางลบ

Pranulis (1984) ศึกษาสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่จูงใจให้อาจารย์พยาบาล ผลิตผลงานวิจัย เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ย้อนหลัง กลุ่มตัวอย่างได้รับการควบคุมปัจจัยที่ไม่พึงประสงค์ จำนวน 103 คน มีสมมติฐานการวิจัย 2 ข้อ คือ (1) มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างสภาพแวดล้อมที่ดีกับการผลิตผลงานวิจัย (2) จะมีคุณค่ามากเมื่อนำผลงานวิจัยออกเผยแพร่ต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมส่งผลต่อการผลิตผลงานวิจัยอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนองค์การที่มีระเบียบและการบริหารที่สนับสนุนงานวิจัยจะส่งผลต่องานวิจัยแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งสนับสนุนบรรยากาศการทำงานและผลงานวิจัย

Baumgardner (1989) ศึกษาเกี่ยวกับผลของการรับรู้บรรยากาศในสถานศึกษาพยาบาลของอาจารย์พยาบาลและผู้บริหารที่มีต่อผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาลในสถานศึกษาพยาบาลระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์พยาบาลประจำ จำนวน 411 คน ที่สอนในสถานศึกษาพยาบาลในเม็กซิโก ผลการศึกษาพบว่า (1) มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างบรรยากาศกับผลงานวิจัย (2) มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการส่งเสริมทางวิชาการของสถาบันการศึกษากับผลงานวิจัย (3) มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างจำนวนชั่วโมงที่สอนกับผลงานวิจัย พบว่าอาจารย์พยาบาลที่มีชั่วโมงสอนในคลินิกสูง (9-25 ชั่วโมง) จะมีผลงานวิจัยอยู่ในระดับต่ำ (1.57) และอาจารย์ที่มีชั่วโมงการสอนในคลินิกต่ำ (0-8 ชั่วโมง) จะมีผลงานวิจัยสูง (3.25) (4) การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารจะสัมพันธ์กับผลงานวิจัย (5) การรับรู้บรรยากาศในสถานศึกษาของผู้บริหารจะเป็นไปในทางบวกมากกว่าอาจารย์พยาบาล (6) พบว่าอายุ ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอน จะเป็นตัวทำนายผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้ดีกว่าบรรยากาศในสถานศึกษา

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย